

Max i el Cobi

La mort de Max Cahner farà sens dubte que en molts àmbits institucionals, mediàtics i culturals es reconegui i evoqui la seva memòria i la seva acció en favor de la llengua, la cultura, el país i els països nostres. I estic convençut que en tot això EL TEMPS serà capdavanter i generós, és a dir, just. Però em permeto dedicar aquest article a una de les moltes coses que va fer Max Cahner al llarg de la seva vida, perquè em sembla important –si més no, tan important com moltes altres– i a més la vaig viure a primera fila, com un espectador privilegiat i a estones com un agraït actor secundari. Per explicar-me, faig meua una part del marc que brillantment va dibuixar Jordi Amat en un article al suplement cultural de *La Vanguardia* titulat “Qui va matar el Cobi?”, que feia un repàs a l’hegemonia cultural de la Transició ençà.

Quan Jordi Pujol guanya les eleccions del vuitanta, l’hegemonia cultural i ideològica està gairebé de manera absoluta a les mans de sectors que miren amb recel el catalanisme polític, el nacionalisme català. La victòria per sorpresa de Pujol, la desfeta electoral del nacionalisme d’esquerres, on per cert militava Max Cahner, sumades a la sorpresa i la decepció amarga socialista per la pròpia derrota, van obrir un llarg període de guerra freda política i cultural en què el nacionalisme tenia el poder polític, guanyava les eleccions, però l’hegemonia ideològica, acadèmica i mediàtica era a les mans de sectors que van dibuixar un mapa ideològic on el nacionalisme era identificat amb la dreta rural i carlina i s’oposava al cosmopolitisme urbà barceloní i progressista. Tot plegat era mentida, però els mapes ideològics –a diferència dels de carreteres– no cal que siguin certs per a esdevenir operatius. La victòria del PSOE a les eleccions espanyoles del 1982 va acabar de consolidar aquest mapa, amb la idea de *la España de las ciudades*, moderna i oberta, amb una Barcelona hanseàtica, confrontada al nacionalisme català del pujolisme, pagès, carrincló, clerical i tancat.

Aquest era el mapa de sortida. Després el món va donar moltes voltes.

Vicenç
Villatoro

Escriptor

Però és el món que troba Max Cahner quan arriba a conseller de Cultura amb l’encàrrec explícit o implícit de Jordi Pujol, i amb la vocació personal de dur-lo a terme, de començar la disputa d’aquest terreny on el nacionalisme no és que fos marginal, és que gairebé no sortia. Cahner va dissenyar en bona part les plataformes essencials des de les quals es podia participar des del nacionalisme en aquest combat grams-cià per l’hegemonia cultural i ideològica. Per al nacionalisme com a concepte, més que per al pujolisme com a opció política. Però les plataformes –des dels mitjans de comunicació fins a les universitats– no podien ser utilitzades com a tancs. El pujolisme, en aquest sentit,

“Max Cahner no va matar el Cobi, ni ningú, esclar. Però va construir molt”

no va poder ser sectari, en part per vocació, en part perquè no disposava de prou material humà afí per a omplir-les: les plataformes eren l’espai plural de disputa de l’hegemonia, no les eines monolítiques per a conquerir-la. TV3 i la Pompeu Fabra, per entendre’ns, no van néixer precisament com a cau de pujolistes. Cahner té un paper en el disseny de les plataformes i en la presència en elles d’un cert contrapès nacionalista.

Però Cahner va fer una altra cosa, i aquesta és la que jo vaig viure com a espectador i a estones com a secundari: detectar persones en aquell moment joves, aïllades, en el món acadèmic i mediàtic, que tenien un fort sentiment de país i no tenien manies de definir-se com a nacionalistes. Joan B. Culla en va idear el terme: el nacionalisme desacomplexat. Minoritari, aïllat, gairebé ocult, però de sobte desacomplexat. Les Jornades de Vic i les que van seguir, la Fundació Acta, el seu pas per l’*Avui*, la *Revista de Catalunya* i molts etcèteres són iniciatives de Cahner per detectar aquests nous actors del nacionalisme desacomplexat, amb mentalitats acadèmiques i mediàtiques del tot contemporànies. I de posar en contacte aquestes persones amb les plataformes on (i des d’on) es disputava l’hegemonia.

El resultat? Una vegada desacomplexat, el nacionalisme va disputar l’hegemonia i algú podria dir que l’ha acabat guanyant. En la metàfora de Jordi Amat, Cobi és mort. No és cert del tot. I tampoc no és bo matar-lo, perquè representava també coses molt bones, i aquell cosmopolitisme barceloní ha anat confluint amb el nacionalisme en noves expressions catalanistes, en part al ritme que ho feia el president Maragall i els seus afins. Però això forma part també de la dinàmica de canvi que en un cert sentit va engegar en el seu moment Max Cahner. El punt d’inflexió va ser llavors i Cahner hi era. En algun moment he pensat titular aquest article “Qui va matar el Cobi? Max Cahner!”. Seria un títol sensacionalista, imprecís i equivoc. Però quedem-nos amb la metàfora. Max Cahner posa en marxa un procés de disputa per part del nacionalisme de l’hegemonia cultural que ha tingut un èxit considerable i que explica en bona part el que passa avui. No va matar res ni ningú, esclar. Però va construir molt.